

ARMAND BONNETAIN, DE PISANELLO VAN DE 20ste EEUW

Luc Vandamme

Armand Bonnetain begon de lessen te volgen aan de “Académie Royale des Beaux-Arts de Bruxelles” in 1899 1. Tot 1904 volgde hij met succes de afdeling schilderkunst. Zijn leermeester was Constant Montald 2 die ook nog vele andere kunstenaars met naam vormde o.a. Anto Carte, Edgard Tytgat, René Magritte, Maria Howet, Paul Delvaux, Léon Devos, Pierre Paulus, Jean Ransy, enz... Constant Montald werd in 1896 leraar aan de Academie en in 1937 werd hij er directeur van. Armand had een grote bewondering voor hem en dat mag wel blijken uit de medaille die hij goot na het overlijden van Constant.

CONSTANT MONTALD

- Vz. ~ CONSTANT ~ (links) / ~ MONTALD ~ (rechts)
 Buste naar links. Getekend onder de buste met monogram AB
- Kz. - MEMBRE • DE • L' ACADEMIE • ROYALE • DE • BELGIQUE (rondom)
 = Lid van de Koninklijke Academie van België.
 © / 1862 / 1944 / ©

1944, gegoten, Ø 65 mm, zilver.

Biografie ^{3/}

° Gent 1862, † Sint-Lambrechts-Woluwe 1944.

In 1874 schreef hij zich in aan de Academie voor Schone Kunsten te Gent samen met zijn broer. Hij beëindigde zijn studies aan de Academie in 1885 en behaalde er de grote prijs *schilderen naar levend model*. Dat stelde hem in staat de klas monumentale schilderkunst te volgen in de Parijse *Ecole des Beaux-Arts*. In 1886 ontving hij de prijs van Rome voor schilderkunst met het werk *Diagoras in triomf gedragen door zijn zonen, overwinnaars op de antieke Griekse Olympische Spelen*. De prijs van Rome stelde hem in staat tussen 1887 en 1890 in Firenze en Rome te verblijven. Vervolgens ging hij naar Egypte waar hij niet alleen schetsen maakte, maar ook het idee groeide voor een nieuw monumentaal werk, *De Iolische Harpen*. Dat realiseerde hij in 1889 en vertoonde het in 1892 in Gent, waar het werk fel bekritiseerd werd. Hij huwde in 1892 met Gabrielle Cannivet. Zij ontwierp art nouveau borduurwerk en stelde geregeld met haar man tentoon.

Op 10 maart 1896 werd Montald aangesteld als eerste leraar decoratieve schilderkunst aan de Academie voor Schone Kunsten te Brussel. In de vrije ateliers van de beeldhouwer Charles Van der Stappen maakte Montald kennis met Emile Verhaeren, die zijn vriend en vertrouweling werd. Montald portretteerde hem veelvuldig.

In 1906 kreeg Montald een gouden medaille voor zijn werk *La Lutte Humaine* op de tentoonstelling van Milaan. In 1908 won hij een tweede gouden medaille voor een monumentaal werk met de titel *Onder de heilige boom*.

In 1920 was hij bij het ontstaan van de *Art Monumental*-beweging samen met Thomas Vinçotte, Egide Rombaux, George Braecke, Jules Lagae, Victor Rousseau, Paul Dubois, Emile Fabry, Albert Ciamberlani, Emile Vloors, enz...

In 1929 opende in het Brusselse Paleis voor Schone Kunsten de tentoonstelling van Constant en Gabrielle Montald. Zijn werk werd er zeer goed onthaald. De kritiek beoordeelde hem als de meest representatieve van de Belgische idealisten. In 1937 werd hij directeur van de afdeling Schone Kunsten aan de Koninklijke Academie van België. In 1943 begon hij tenslotte aan de versiering van de kerkhofmuren van de abdij van Orval, maar hij stierf op 5 maart 1944.

Hier komt het eerste aanknopingspunt met Pisanello. Ook hij was een schilder. Antonio di Puccio da Cereto Pisano, beter gekend als Pisanello, was de schepper van een nieuwe kunstvorm nl. de medaille ^{4/}. Hij werd in niet geringe mate beïnvloed door de opkomst en de nieuwe aandacht voor de klassieke kunst. Men moet dus blijkbaar een goed tekenaar en schilder zijn om een goede medailleur te worden. Logisch, want een goed gevoel voor perspectief zal voor een medailleur onontbeerlijk zijn. Geen goede medaille zonder reliëf...

Van 1904 tot 1907 werd hij leerling aan de afdeling beeldhouwkunst. Zijn leermeester daar was de beroemde Charles Van der Stappen. Deze schonk veel aandacht aan de mini-beeldhouwwerkjes die medailles nu éénmaal zijn. Hij moet zeer inspirerend gewerkt hebben op zijn leerlingen want bijna al zijn discipelen hebben later medailles gemaakt o.a. Godefroid Devreese (1882-1886) ^{5/}, Jules Lagae (1882-1885), Paul Dubois (1883-1884), Charles Samuel (1888-1888), Egide Rombaux (1884-1887),

Victor Rousseau (1888-1889), Jacques Marin (1892-1897), Georges Minne (1895-1896), Rik Wouters (1900-1904), Pierre Theunis (1901-1906), Ernest Wijnants (1901-1902), Pierre Paulus (1904-1905), Marcel Rau 6 (1904-1907) en Jean Canneel (1909-1910) 7.

In 1908, toen de Academie het jubileum van de meester vierde 8, werd zijn atelier uitgebreid versierd met bloemen, struiken, vaandels en met de werken van enkele laureaten van de Prijs Godecharle: Dubois, Rousseau en Marin. Toespraken werden gehouden o.a. door Marcel Rau, Armand Bonnetain en Charles Samuel. Men bood aan de jubilaris een gulden boek aan met foto's 9 van zijn werken en opdrachten o.a. van Verhaeren, Lemonnier, Maus en Picard. Twee bas-reliëfs, van hem en zijn vrouw Nelly, werden bij die gelegenheid ook aangeboden 10.

NELLY VANDERSTAPPEN

schaal ½

- Vz. – AMADAME NELLY/ VANDERSTAPPEN - / - MAI 1902 - (bovenaan rechts)
 Pax / Vobiscum – (onderaan links) = *De vrede zij met u.*
 Buste naar links van Charles Van der Stappen.
 Getekend onderaan rechts op de buste: *A. Bonnetain*
 Op de medaille onderaan rechts in klein schrift: *J. Peterman / Bruxelles / atelier*
- Kz. Blanco

1902, gegoten, 160 x 220 mm, brons.

Biografie

Charles Van der Stappen (° 1843, † 1910) had, zoals reeds eerder geschreven, een grote inspirerende invloed op zijn leerlingen. Hij was de peetvader van een ganse generatie medailleurs. Hijzelf was een late roeping want hij was reeds 16 jaar toen hij zich inschreef aan de “Academie” te Brussel. Hij was achtereenvolgens leerling van Jéhotte en Simonis. Thomas Vinçotte, die zeven jaar jonger was dan hij maar erg intelligent, spoorde hem aan om naar Italië te trekken. In 1871 was hij in Florence en in 1873 vinden we hem terug in Napels. Van 1876 tot 1879 had hij zijn atelier in Rome alwaar hij zijn “David” creëerde. In 1882 keerde hij uit Parijs terug en vestigde zich definitief te Brussel. Hij deed er meteen het in Italië aangeleerde procédé van het gieten op basis van een wassen model ingang vinden. Hij opende toen een privé-atelier waar ondermeer Paul Dubois, Jules Lagae, Guillaume Charlier en waarschijnlijk ook Armand Bonnetain naar toe kwamen.

Benevens zijn vele geslagen medailles (\pm 250 stuks), en niet te vergeten zijn monetair werk (2 F, 1 F, 50 ct 1922-1934), was A.B. een fervent aanhanger van het gieten van medailles volgens deze techniek waarin hij in de loop van de tijd erg bedreven werd. We vonden tot nu toe niet minder dan 150 gegoten medailles van A.B.! Die hij trouwens goot in zijn eigen atelier... Hij mag dus zeker een waardig opvolger genoemd worden van Pisanello. Hij deed vrijwillig afstand van het schilderen of beeldhouwen, voor het veel minder spectaculaire medailleur zijn. Maar zoals hij zelf zei: *Ik ken mijn limieten!* Hij besepte maar te goed wat zijn sterkte was.

Alle medailles werden in fijn zand gegoten. Hij vond dat alle kleine oneffenheden die medaille eigenlijk vervolmaakten. *Een medaille met de machine geslagen, is dood geslagen!* was een van zijn gevleugelde uitspraken.

KONING ALBERT I

Vz. · ALBERT · IER · (links) / ROIDES BELGES (rechts)

· M · (links) / CM · XIII (rechts)

Getekend onder de halsafsneede: A.B.

Koning Albert I naar rechts met een indrukwekkende steek.

Kz. Blanco

1913, gegoten, Ø 60 mm, zilver.

In 1934 goot hij de medaille nogmaals maar op Ø 58 mm, eveneens in zilver maar nu met de volgende keerzijde:

Hommage / à S.M. la reine / Elisabeth / - 1934 -

Met stempeltje: cire / perdue

Eronder getekend met: A. BONNETAIN

Zoals Pisanello zijn eerste medaille goot uit grote bewondering voor de Byzantijnse keizer Jan VIII Paleologus en zijn gevolg, zo goot A.B. een medaille van koning Albert I, voor wie hij een grote bewondering had. De koning staat hier, net zoals de Byzantijnse keizer afgebeeld stond met een mooie hoed, afgebeeld met een indrukwekkende steek.

Maar ook de elegantie van Pisanello, zie hiervoor de reeks medailles van Leonello d'Este, vinden we bij A.B. terug. Bekijk maar eens de medailles gegoten van Lodewijk Crespin, Paul Valery en Adolphe Crespin. Of de serie van de adellijke familie d'Arschot-Schoonhoven.

Maar ook sommige thema's van Pisanello zijn bijna letterlijk overgenomen. Het mooiste voorbeeld hiervan is de keerzijde van de medaille van Camille Gaspar. Zij verwijst bijna letterlijk naar de keerzijde van de medaille van Candido Decembrio. Ook hier vertoont de keerzijde een niet te missen verwijzing naar het beroep van Gaspar nl. conservator van de afdeling "handschriften".

Naar de medailles van A.B. kijken is een onuitputtelijke bron van plezier. Hij illustreerde, net zoals Pisanello, alle grote figuren van zijn tijd. Een kwart ervan opnoemen zou ons al te ver leiden. Maar enkele onvergetelijke medailles zijn zeker deze van koningin Elisabeth, Paul Valery, Eugene Ysaÿe, Edith Cavell, Jules Bordet, Emile Verhaeren en vele andere waar we later nog hopen op terug te komen.

Hierna volgt nog de beschrijving van een aantal opmerkelijke gegoten medailles die in veel facetten verwijzen naar het werk van Pisanello waar A.B. een groot bewonderaar van was.

Bent U in het bezit van gegoten medailles van A.B., dan houd ik mij graag ter beschikking voor meer informatie [11/](#) [12/](#).

ADRIEN DE MELOTTE

- Vz. ∞ ADRIEN ~ DE ~ MELOTTE ∞ M•CM•XXIII (rondom)
 Hoofd zonder versiering naar links.
 Getekend onder de halsafsnede: A. BONNETAIN
- Kz. Een das naar links, erboven een bij en eronder een distel.
 Rond de afsnede, is een wimpel gedrapeerd met het opschrift:
 ME LOSTE (links) / QUI POURRA (rechts)
 = *Hij die zal durven, probeert maar.*
 De afbeelding geplaatst binnen een parelcirkel.

1923, gegoten, Ø 55 mm, gebronzeeerd tin, zilver.

Biografie

De das is het symbool van wantrouw en eenzaamheid, ook een knaagdier dat bijna niet te vangen is. In dit geval geplaatst op een degen, immers A. De Melotte was ridder. De degen verwijst uitdrukkelijk naar de leuze “Me l’oste qui pourra” of “Me l’ôte qui pourra” ^{13/} waarbij “ôter” betekent “wegnemen” en “mijn degen” staat voor “mijn voorrechten”. De leuze heeft als betekenis: wie durft te raken aan mijn bevoorrechte positie, zal de gevolgen moeten dragen, m.a.w. “een verwittigd man is er twee waard”.

De distel bevestigt de defensieve aard van de waarschuwing “me l’oste qui pourra”. Van de distel wordt immers gezegd: “qui s’y frotte s’y pique”, m.a.w. wie er aan komt, wordt geprikt. De bij, die ook steekt als je haar aanvalt, is misschien een verwijzing naar de woordspeling: ze verwerkt de bloem tot honing, MEL in het Latijn, de das, MELES in het Latijn en eindelijk ME LOSTE voor MELOTTE.

De symboliek is zo afgekeken van de medaille nr. 5 van Pisanello.

PAUL VALÉRY

Vz. ~ PAUL VALÉRY ~ (links) / ~ MDMXXIII ~ (rechts)

Hoofd naar rechts.

Getekend onder het hoofd met monogram AB

Kz. °ΑΘΙ (links) / ΚΤΗ (rechts)

Een dansende verpersoonlijking van de stad Athene, bloemen strooiend binnen een parelrand.

Getekend rechts langs de rand met monogram AB

1925, gegoten, Ø 70 mm, gebronzeerd tin, zilver.

In 1927 giet hij de medaille nogmaals in zilver op Ø 62 mm maar zonder keerzijde.

Bestaat ook op Ø 380 mm en is geplaatst op de Floreallaan te Brussel.

De keerzijde van de medaille (gegoten in 1925) is zeker een referentie aan “L’âme et la danse”, uitgegeven in 1924 en een vervolg aan “Eupalinos ou l’Architecte” uitgegeven in 1923. Beide boeken zijn platonische dialogen over de “Artistieke Creatie”. Het lichaam van de danseres welke de opwelling van een idee uitbeeldt in een vluchtig ogenblik van zuiverheid als de ziel ontsnapt uit het reële. Het Griekse woord verwijst naar zuiverheid, het sacrale.

Bibliografie

Victor TOURNEUR, *Exposition des Médailleurs Belges en Pologne*, S^{TE} Royale Les Amis de la Médaille d’ Art, 1935, nr. 23.

Biografie

Amboise, Paul, Toussaint, Jules Valéry (° Sète 1871, † Parijs 1945), Frans schrijver en dichter. Hij studeerde rechten te Montpellier en Parijs. Hij was eerst een aanhanger van het symbolisme. Later was hij geabsorbeerd door wijsgerig werk en spiegelde hij zich aan de grote geesten uit de Renaissance. Hij bezocht in 1894 en 1896

Londen en werd directiesecretaris van het persagentschap Havas. Hij streefde steeds naar de volmaakte vorm. Aan het Collège de France was hij hoogleraar poëzie en sinds 1922 was hij lid van de Académie Française. De belangrijkste titels van zijn poëzie zijn, uit:

- 1917 La jeune Parque
- 1921 Album de vers anciens 1891-1893
- 1922 Charmes

De belangrijkste titels van zijn prozawerk zijn, uit:

- 1924 L'âme et la danse
- 1924 Eupalinos ou l'Architecte
- 1927 Rhunos
- 1931 Regards sur le monde actuel
- 1933 L'idée fixe
- 1938 Degas, danse, dessin
- 1942 Mauvaises pensées et autres
- 1948 Vues

COMTE D'ARSCHOT-SCHOONHOVEN

- Vz. • COMTE D'ARSCHOT SCHOONHOVEN • MCMXXVII • (rondom)
 Buste in uniform naar rechts.
 Getekend links van de hals: AB (monogram)
- Kz. ESPOIR (links) POVR (bovenaan) GVIDE (rechts langs de rand)
 = *De hoop als gids.*
 Het wapenschild van de familie binnen een cirkel.

1927, gegoten, Ø 68 mm, zilver.

Bibliografie

Arnold DU MONCEAU DE BERGENDAL, *Verzameling van Munten en Penningen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers*, Brussel, 1930, nr. 8 van 1927, p. 205.
 G. BIGWOOD, *Les Amis de la Médaille d'Art, Assemblée générale du dimanche 30 octobre 1927*, in *Revue Belge de Numismatique*, Brussel, 1927, p. 165, 2de alinea.
Exposition d'œuvres d'artistes belges contemporains, Musée du jeu de paume, Paris 1935, p. 34.
 Victor TOURNEUR, *Exposition des Médailleurs Belges en Pologne*, S^{TE} Royale Les Amis de la Médaille d' Art, 1935, nr. 28.

Biografie

Guillaume, graaf d' Arschoot-Schoonhoven (° Brussel 1867, † Beaulieu-sur-Mer (Fr.) 1935) trad in 1891 als doctor in de rechten in dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en nam als buitenlands gezant verschillende diplomatieke functies waar. Hij was kabinetschef van koning Albert I en oefende intussen de functies uit van minister-president, buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister. Als amateur-historicus en archeoloog was hij meermalen voorzitter van de Société Royale d'Archéologie de Bruxelles. Hij was medestichter van "La Revue Belge" en liet historische bijdragen over zijn familie na 14.

CAMILLE GASPAR

- Vz. CAMILLE (links) / GASPAR (rechts)
Hoofd naar links.
Getekend onder de hals met monogram AB
- Kz. INTER (links) FOLIA (bovenaan) FRVCTVS (rechts langs de rand)
= *Tussen de bladeren zitten de vruchten.*
•M•CM•XXXII• (onderaan langs de rand)
Een rat knaagt aan een geopend boek met daarop de volgende tekst:
CAMIL- / LVS•GA / SPAR• / MANV (links)
SCRIP / TORVM / •CVRA / TOR~ (rechts)
= *Camille Gaspar, verzorger van handschriften.*
Onderaan uit het boek hangen verschillende bladaanwijzers.
Getekend onder het boek met het monogram AB

1932, gegoten, Ø 56 mm, gebronszeerd tin, zilver.

Bibliografie

Exposition d'œuvres d'artistes belges contemporains, Musée du jeu de Paume, Paris 1935, p. 34.

Victor TOURNEUR, *Exposition des Médailleurs Belges en Pologne*, S^{TE} Royale Les Amis de la Médaille d' Art, 1935, nr. 37.

Cent cinquante ans de vie artistique, Documents et témoignages, Bruxelles 1980, p. 292, nr. 664, pl. LXVI.

Y. LANDRAIN, *Kleine kroniek van de Koninklijke Bibliotheek naar haar collecties uit het Penningkabinet*, Brussel 1995, nr. 19 (afgebeeld).

Biografie

° 2/3/1876, † 3/2/1960.

Doctor in de filosofie & letteren aan de Vrije Universiteit van Brussel. Conservator aan het "Cabinet des Manuscrits". Camille Gaspar, die in 1903 in dienst trad, bleef zijn hele loopbaan verbonden aan de Afdeling Handschriften. Hij leidde zijn afdeling van 1920 tot 1941.

Deze medaille vertoont sterke gelijkenissen met Pisanello nr. 4 en laat ons een rat zien die knaagt aan een manuscript, hierbij verwijzend naar de Franse uitdrukking “rat de bibliothèque” welke een aanduiding is voor een ijverige erudiet.

GRAAF PHILIPPE D'ARSHOT-SCHOONHOVEN

Vz. - COMTE D'ARSHOT SCHOONHOVEN - M•CM•XXXV (rondom)

Hoofd van de jonge graaf naar links.

Getekend rechts van het hoofd met monogram: AB

Kz. –

Gekroond wapenschild van de familie met langs weerskanten een wapendier, links een griffioen en rechts een leeuw, en onderaan een wimpel met de wapenspreuk van de familie: ESPOIR POUR GUIDE

= *De hoop als gids.*

Getekend onderaan langs de rand: BONNETAIN

1935, gegoten, Ø 68 mm, zilver, gebronziseerd tin.

Biografie

Graaf Philippe d'Arschot is vermoedelijk de zoon van Guillaume d'Arschot, waarschijnlijk geboren rond 1900. In 1945 schreef hij een boek met als titel “Het portret van de XVII tot de XVIII^{de} eeuw”.

ADOLPHE CRESPIN

Vz. ADOLPHE (links) / CRESPIN (rechts) / PEINTRE (onderaan langs de rand)
1938 (rechts van de buste)

Buste naar rechts binnen een parelrand.

Getekend achter de hals: AB (monogram)

Kz. EX • NIHILO • NIHILO (bovenaan langs de rand)

= *Uit niets (komt) niets (voort).*

. A . (links) . C . (rechts van de korenhalm)

Vanuit een zaadje in de afsnede groeit een korenhalm omhoog, alles binnen een parelrand. Weer een prachtige verwijzing naar de wapenspreuk van A. Crespin.

Getekend onderaan langs de rand:

A.B.

1938, gegoten, Ø 68 mm, zilver.

Biografie

Vrijmetselaar-architect Paul Hankar ontwikkelde de geometrische art-nouveau, een stijl beïnvloed door Beyaert en Morris. Vaak versierde Adolphe Crespin door hem ontworpen gebouwen met zijn typische graffiti.

*Adolphe Crespin, 1938,
ontwerp 11 x 14,6 cm ¹⁵*

MARIANO FORTUNY Y MADRAZO PICTOR HISPANUS

Vz. MARIANO • FORTUNY • Y • MADRAZO • PICTOR HISPANVS (rondom)
1938 (onder de buste)

Buste naar rechts van de Spaanse schilder.

Getekend links van de hals met monogram AB

Kz. –

De stralen van de zon schijnen op een opengerold stuk perkament en weerkaatsen richting de maan en de sterren.

Onder het perkament hangen wolken.

Getekend onderaan langs de rand: BONNETAIN

1938, gegoten, Ø 71 mm, zilver.

Biografie

Mariano Fortuny y Madrazo was een befaamd Spaans schilder. Hij werd geboren te Granada in 1871 uit een familie van artiesten. Zijn ouders waren grote verzamelaars van Spaans-Moorse keramiek, Perzische tapijten, Islamitisch metaalwerk en traditionele stoffen en textiel. Na het overlijden van zijn vader, hij was toen drie jaar oud, was hij reeds creatief met stoffen. Later werd hij een van de meest gewaardeerde ontwerpers van stoffen en textiel. Zijn moeder verhuisde naar Parijs en zij moedigde haar zoon aan om, net als zijn vader, te gaan schilderen en etsen. In 1889 verhuisde zijn moeder opnieuw, nu naar Venetië. In 1899 verhuisde hij naar het *Palazzo Pesaro Orfei* in Venetië. Dit 13de-eeuws paleis werd zijn ideale werkplaats, waar hij zijn meest creatieve periode kende. Hij maakte grote indruk op de mensen die hij ontmoette. Hij wordt beschreven als een welgebouwde struise man met staalblauwe ogen, een mooie baard en mooie handen en hij was altijd volgens de laatste mode gekleed. De niet-westerse culturen, het klassieke Griekenland en de Renaissance hebben de grootste invloed op hem gehad.

De medaille vertoont sterke gelijkenissen met Pisanello nr. 3.

COMTESSE D'ARSHOT-SCHOONHOVEN

- Vz. COMTESSE D'ARSHOT-SCHOONHOVEN (rondom)
M•CM•XXXXI• (onderaan)
Haar buste met mantel met kraag van pels naar links.
Getekend rechts van de buste met het monogram AB
- Kz. (versiering) QU'IL Y EN AIT TOUJOURS SUR VOTRE CHEMIN
= *Mogen er altijd (bloemen) op uw weg zijn!*
Ruiker met acht bloemen onderaan samengebonden met een lint.
Getekend onderaan de ruiker: (links) A, (rechts) B

1941, gegoten, Ø 72 mm, gebronzeeerd tin, zilver.

Biografie

Oud-adellijk geslacht uit het hertogdom Brabant. In 1816 werd de familie beloond met de titel van graaf voor alle afstammelingen. Haar allianties zijn zeer gevarieerd.

De medaille werd geslagen naar aanleiding van de 25-jarige huwelijksverjaardag van de gravin.

De reeks van de familie d'Arschot-Schoonhoven vertoont sterke gelijkenissen met de reeks die Pisanello maakte voor Leonello d'Este.

Comtesse d'Arschot-Schoonhoven,
ontwerp 22 x 25 cm 15/

LODEWIJK KAREL CRESPIN

- Vz. LVD • CAR • CRESPIN • SANCTI • SEPVLC HRI (links) /
 HIEROS • ORD • PROV • BELG • CANCELLARIVS • (rechts)
 • ANNO • (links) / • MCM • / • XLI • (rechts in het veld)
 = *Lodewijk Karel Crespin, kanselier van de Heilige Orde van het Heilig Graf van het wingewest België (gezien als rekruteringsgebied van gelovigen).*
 Zijn indrukwekkende buste met mantel naar links, Maltezerkruis (?) op de linkermouw.
 Getekend onderaan langs de rand: BONNETAIN
- Kz. • DOMINE • DILEXI • DECOREM • DOMVS • TVÆ (rondom)
 = *Heer, ik heb de schoonheid van uw huis (= de kerk) bemind.*
 Wapenschild met erboven een versierde harnashelm.
 Getekend onderaan links van het wapenschild met: A (links) B (rechts).

1941, gegoten, Ø 70-72 mm, zilver, gebronszeerd tin.

De keerzijde is vergelijkbaar met Pisanello nr. 12 voor het mooi uitgewerkte wapenschild en de tornooihelm.

NOTEN

- 1/ Stamboeknummer 13968.
- 2/ Winnaar in 1886 van de “Prix de Rome”.
- 3/ J. VAN LENNEP, *275 jaar Onderwijs aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Brussel*, Brussel 1987.
- 4/ L. VANDAMME, *Antonio de Puccio da Cereto Pisano*, Jaarboek E.G.M.P. 2000, p. 161-212.
- 5/ De jaartallen geven aan wanneer ze leerling waren bij Charles Van der Stappen.
- 6/ L. VANDAMME & D. BERNIER, *Marcel Rau, graveur van Leopold III*, Jaarboek E.G.M.P. 1998, p. 53-164.
- 7/ J. VAN LENNEP, *275 jaar Onderwijs aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Brussel*, Brussel 1987.
- 8/ 25 jaar lesgeven.
- 9/ J. Van Lennep: De maatregelen die directeur Van der Stappen op het einde van de 19de eeuw nam, zullen bijdragen tot de reputatie van het onderwijs. De school staat nu open voor literaire benaderingen en ook voor de fotografie in relatie met de Schone Kunsten.
- 10/ Zouden bewaard worden op het Munt- en Penningkabinet van Brussel.
- 11/ Met dank voor de gewaardeerde hulp van mijn collega-numismaat André Poels.
- 12/ Met dank voor de gewaardeerde hulp van E. Vissenaeken.
- 13/ In het oud-Frans zijn meerdere namen met een “s” geschreven, die later werd vervangen door een “^” zoals bijvoorbeeld château (castel), hôtel (hostel, hostellerie).
- 14/ Info uit de *Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie*, Hasselt 1972, deel 3.
- 15/ De ontwerpen bevinden zich in het persoonlijk archief van A. Bonnetain.

Mijn grote dank gaat uit naar Corinne Bonnetain, zonder wie dit artikel nooit “af” zou geweest zijn.